مۆريتانيا :نەوت و عەسكەر

و/ هێمن مەحمود

کۆمپانیا پەترۆڵە جیهانیەکان زۆر بەوردی چاودێری ئەنجامەکانی ئەو کودەتا سەربازییە دەکەن کە لەمۆریتانیا ڕویدا و وەهای کرد کە حکومەتەکەی سەرۆك (معاوية ولد الطايع) **بڕوخێنرێت و لەبری ئەو عەقید** (محمد ولد عبدالعزيز) **بێتە سەر حوکم .**

دیارە ئەم گرنگیپێدانەش لەلایەن کۆمپانیاکانەوە دەگەڕێتەوە بۆ زیادبونی چالاکی هەندێك لە کۆمپانیا ئاسیاویی و ئەوروپی و ئەمریکیەکان لەم چەند ساڵەی ڕابوردودا لە ناوچە دەریایی و زەمینیەکانی ئەو ولاَتەدا .

واش چاوەڕواندەکرێت کە لەچارەکی یەکەمی ساڵی 2006 **دا لە کێڵگەی** (جنغويتى) **لە ناوچەی** (قارى) **مۆریتانی کە دەکەوێتە زەریای ئەتڵەسیەوە دەست بکرێت بە دەرهێنانی پەترۆڵ بە توانای** (75)**هەزار بەرمیلی ڕۆژانە .**

ئەمەش لەلایەن کۆمپانیای (وودسايد بتروليوم)**ی ئوستراليەوە ئەنجام دەدرێت کە پشکەکەی** (47٪) **وە بەهاوکاری هەردوو کۆمپانیا ئوستورالی** (هاردمن ريسورز 19٪) **و** (رووك اويل 3٪) **و هەردوو کۆمپانیای** (بى جى غروب 10٪) **و (** بريمير اويل 8٪) **ی بەریتانی و کۆمپانیایی حکومی مۆریتانی** (بروجيكيت جنغويتى 12٪) .

ئەم کێڵگەیش (150) **ملیون بەرمیل پەترۆڵ ئیحتیاتی هەیە و بڕی** (625) **ملیون دۆلار بۆ گەشەپێدانی تێچوە .**

لەلایەن خۆیەوە کۆمپانیایی (ووسايد بتروليوم) **ڕایگەیاند کودەتاکە هیچ کارێکی نەکردۆتە سەر کارەکانی و هەموو فەرمانبەرو کرێکارەکانی سەلامەتن و هیچ زیانێکیان پێنەگشتوە .**

بەرژەوەندییەکانی کۆمپانیاکەش لە هەر چوار کێڵگەی (جنغويتى) **پەترۆڵی و(** باندای) **گازی و** (تيوف فى)**و (** تيفى فى) **دایە .**

شایانی باسە کۆمپانیا نەوتیەکانی لەم ماوەیەی دوایدا گرنگیەکی بەرچاو دەدەن بە ناوچە سەحراویەکانی مۆریتانیا کە ناوچەی (تاودينى) **دەگرێتەوە و ڕوبەرەکەی نزیکەی** (500) **هەزار کیلۆمەتر چوارگەشەیە .**

وەزارەتی پەترۆڵی مۆریتانیاش کە لە (**ئازار**) **ی ڕابوردودا دامەزراوە لەو ناوچەدا ئیمتیازی داوە بە کۆمپانیای** (توتال) **ی فەرەنسی و کۆمپانیای پەترۆڵی نیشتمانی چین و کۆمپانیا ی** (بركة – وودسايد)**ی ئوستورالی .**

ئەمە جگە لەوەی کە گفتوگۆی لەگەڵ کۆمپانیای (ريبسول) **ی ئیسپانیدا کردوە کە داوای کردوە لەو ناوچەیەدا ئیمتیازی پێبدرێت .**

هەروەها بەهەمان شێوەش گفتوگۆی لەگەڵ کۆمپانیای (شل)**ی هۆڵەندی و** (سينوبيك) **ی چینی و** (

تبروبراس) **ی بەرازیلی و** (شیفرۆن)**ی ئەمریکیشدا ئەنجامدراوە**.

لەلایەکی ترەوە کۆمپانیاکان لەوە دەترسن کە سەرۆکی لە کارلابراو (معاوية ولد الطايع) **کە بەوە ناسراوە پەیوەندی لەگەڵ ڕۆژئاوادا بەهێزە و ئیسرائیل داناوە ،ڕکابەرایەتی دەسەڵاتی تازەبکات و لەڕێگای چەند بڕیارێکی نێودەوڵەتیە و هەرێمایەتیەوە ئابڵوقە بخاتە سەر ئەو دەسەڵاتە و ئەمەش بێتە هۆی پەکخستنی گفتۆگۆکانیان لەگەڵ حکومەتی تازەدا .**

سەرچاوە/ الحياة 8/5